

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΟΨΙΣ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

(1869 — 1870)

τοῦ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗ

(1869) . . . Τῇ δ' ἐπιούσῃ, συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν κυριῶν Βαφειάδου καὶ Βασιάδου, ἐπεσκέφθην τὸν ἐν Φαναρίῳ Ἑλληνικὸν Σύλλογον, καὶ οὐ μικρὰν ἠσθάνθην συγκίνησιν, ὅτε ἀνεκάλυψα ὅτι ἡ οἰκία ἐν ἣ συνεδρίαζεν ἦν ἡ ποτὲ τοῦ Κατοίκα, αὐτὴ ἐκείνη ἐν ἣ κατωκοῦμεν ἐπὶ τῆς βρεφικῆς ἡλικίας μου, καὶ ἄφ' ἧς ἀνεχωρήσαμεν ὅτε ὁ πατήρ μου ἐκλήθη ὑπὸ τοῦ θείου του, τοῦ αὐθέντου Ἀλεξάνδρου Σούτσου, εἰς τὴν Βλαχίαν. Πορευθεὶς εἰς τὸ ὀπίσω δωμάτιον, τὸ ὄρων πρὸς τὰ τεῖχη, εἶδον ἔτι ἐπ' αὐτῶν, ἦν ἔκτοτε εἶχον παρατηρήσῃ ἑλληνικὴν ἐπιγραφὴν. Ἦν δὲ τὸ ἀκροατήριον πλήρες κυρίων καὶ κυριῶν καὶ ἠγόρευεν ὁ κ. Σπαθάρης περὶ ἠλεκτρισμοῦ καὶ περὶ τηλεγράφου, ἀλλ' ὡς ἔκρινα, οὐχὶ ὅσον διὰ τὴν περιστάσιν ἔδει, εὐλήπτως καὶ δημοτικῶς. Εἰς δ' ἐπομένην συνεδρίαν (τῇ 4 Μαΐου), ἤκουσα τοῦ κ. Βασιάδου, ὁμιλήσαντος περὶ ἐκτάσεως τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, καὶ τοῦ κ. Καραπάνου περὶ τοῦ ἐμπορίου παρὰ τοῖς ἀρχαίοις.

.

. . . Τὴν ἐπαύριον δὲ τῆς ἐνταῦθα (ἐν Νεοχωρίῳ) ἐνοικήσεώς μου ἐπεσκέφθην τὸν γειτονικὴν οἰκίαν ἐνοικιάσαντα κ. Εὐαγγέλην Βαλτατζῆν, καὶ παρ' αὐτῷ μετὰ χαρᾶς εὗρον τὴν ἀρχαίαν μου φίλην Καν Μαρίαν Μαυροκορδάτου, ἧς ὁ σύζυγος Γεώργιος, ἐν τῷ ἡμετέρῳ Πανεπιστημίῳ Καθηγητὴς τοῦ Ρωμαϊκοῦ Δικαίου, ἦν ἀδελφὸς τῆς μητρὸς τῆς κυρίας Βαλτατζῆ. Συνώδευε δὲ τὴν ἀνεψιάν της Καν Ζωὴν, τοῦ Εὐαγγέλη τὴν σύζυγον, ἦν ἐπὶ στιγμᾶς μόνον εἶχον ἰδῆ πρότερον ἐν Ἀθήναις. Ἐνταῦθα δ' ἔλαβον τὴν ἀφορμὴν νὰ γνωρίσω πληρέστερον, καὶ δὲν ἤξευρον τί περισσότερον αὐτῆς νὰ θαυμάσω, τὰ φυσικὰ ἢ διανοητικὰ προτερήματα, ἢ τὰς ἠθικὰς ἀρετάς. Ὀλίγας ἀπήντησα γυναικας ἐφαιμίλλας αὐτῇ κατὰ τὴν εὐφυΐαν, τὴν ὄλωσ ἀφελῆ καὶ ἀνεπιτήδευτον, ἧτις ἐνέπνεε καὶ ἀνεζωογόνοι πᾶσαν συναστροφὴν, εἰς ἣν παρευρίσκετο. Αἱ γνώσεις της ἦσαν εὐρεΐαι. Ἀξία μαθήτρια τοῦ Τανταλίδη, πρὸς ὃν, τυφλὸν ἤδη, ἔτρεφε τρυφερωτάτην ἀγάπην, ἐγνώριζε τὴν Ἑλληνικὴν καὶ γλῶσσαν καὶ φιλολογίαν, ὡς ὀλίγοι τῶν διδασκάλων, καὶ τοῦτο, τόσον ἀνεπιδείκτως, ὥστε ἐν ᾧ καθ' ἑκάστην τὴν ἔβλεπον, μετὰ μῆνας μόνον ἀνεκάλυπτον, ὃ ἀπεῖχον πολὺ τοῦ νὰ ὑποπτεύσω, ὅτι, πλὴν ἄλλων, ἤξευρε σχεδὸν ἐκ στήθους πάντα τὸν Πίνδαρον. Καὶ τῆς Γαλλικῆς δὲ καὶ τῆς Γερμανικῆς φιλολογίας ἦν οὐχ ἥττον κά-

τοχος. Μουσική δ' ἀρίστη, ἔχουσα φωνὴν ἑξαίσιον, ἣς τὴν ἀξίαν ἠῦξανεν ἔτι ἢ ἀπαράμιλλος αἴσθησις, ἣν εἶχε τῆς τέχνης, καὶ ἡ ἔκφρασις, ἣν ἔδιδεν, εἰς ὅ,τι ἔπαιζεν ἐπὶ τοῦ κυμβάλου, ἢ εἰς ὅ,τι ἔψαλλεν. Ἀλλὰ πρὸ πάντων ἐν τῇ ἀξιολόγῳ ταύτῃ κυρία, τῇ τιμῶσῃ καὶ καταθειλοῦσῃ τὴν Ἑλληνικὴν κοινωνίαν, καὶ μεθ' ἣς εὐτυχῆς ἤμην ὅτι συνέπεσε νὰ γειτονεύσω, ἐθαύμαζον τὴν ἐνάρετον γυναῖκα, τὴν παραδειγματικὴν σύζυγον καὶ μητέρα, τὴν ἐν ἀγνοίᾳ πάντων καὶ ἐν κρυπτῷ ἀσκοῦσαν τὴν ἐλεημοσύνην, ἀληθῆ χριστιανὴν.

.

Πρώτιστον δὲ συμφέρον τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐν Κωνσταντινπόλει, τὸ τῆς ἐκπαιδεύσεως τῆς Ἑλληνικῆς νεολαίας θεωρῶν, καὶ εἰς αὐτὸ πρεσβεύων, ὅτι πᾶσαν μέριμναν ὄφειλον καὶ πᾶσαν ἐπιμέλειαν, ἐπεσκεπτόμην τὰ ἐπισημότερα τῶν σχολείων, συνοδείᾳ τῶν διευθυνόντων αὐτά, καὶ σπανίως ἔλειψα ἀπὸ τῶν δημοσίων ἐξετάσεων, ὅτε καὶ ἐπείσθην ὅτι πολλὰ ἐξ αὐτῶν οὐδαμῶς ἠλαττοῦντο τότε, ἴσως μάλιστα τινα καὶ προεῖχον τῶν πλείστων ἐκ τῶν ἡμετέρων. Οὕτω τῇ 22 Ἰουνίου, ἐπεσκέφθην τὴν Μεγάλην Σχολὴν τοῦ Γένους ἐπὶ τῇ διανομῇ τῶν διπλωμάτων, ἣν ἐτίμησε καὶ ὁ Πατριάρχης, συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν Συνοδικῶν, Ἐπισκόπων καὶ πολλῶν Ἱερέων, ἐν οἷς μοὶ παρουσίασεν ἰδίως νέον Διάκονον, ὅστις ἦν Ἀμερικανός, (Κρύσταλος καλούμενος), καὶ τὴν Ὁρθοδοξίαν ἀσπασθεὶς, κατετάχθη εἰς τὸν ἡμέτερον κλῆρον. Ἐνήρξατο δὲ τῆς τελετῆς ὁ Διευθυντὴς τῆς Σχολῆς δι' ἀρίστης καὶ διδακτικωτάτης ἀγορεύσεως καὶ μετὰ τῶν διπλωμάτων τὴν διανομὴν, προσεφώνησεν ὁ Πατριάρχης διδασκάλους καὶ μαθητάς, καὶ εἰς τούτων ἀπήντησε διὰ λίαν εὐστόχου προσλαλιᾶς.

Τὴν δὲ 29 Ἰουνίου ἐπεσκέφθην ἐν Βούγιούκδρε Σύλλογον Φιλεκπαιδευτικόν, προεδρευόμενον ὑπὸ τῆς Κας Δέλτα, καὶ κατέθηκα ὑπὲρ αὐτοῦ χορηματικὴν συνεισφορὰν.

.

Ἐτρεφον δὲ μέγα ἐνδιαφέρον καὶ πρὸς τὸν ἐν Κωνσταντινπόλει Ἑλληνικὸν Φιλολογικὸν Σύλλογον, ὡς διαχέοντα ποικίλας γνώσεις εἰς τοὺς πολυαριθμοτάτους εἰς τὰς συνεδριάσεις αὐτοῦ φοιτῶντας ὁμογενεῖς, πρὸ πάντων ὅμως ὡς διατηροῦντα παρ' αὐτοῖς τὴν ζέσιν πρὸς πνευματικὴν ἀνάπτυξιν. Διὰ τοῦτο, αἰτηθεὶς ὑπὸ τῆς διευθύνσεως αὐτοῦ, προθύμως ἔστερξα, οὐ μόνον νὰ καταταχθῶ μετὰ τῶν μελῶν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ν' ἀγορεύσω ὁ ἴδιος.

Ἐκ δὲ τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου ἦσαν πολλὰ ἀξιολόγους πραγματείας ἀναγινώσκοντα, ὡς ὁ ἱατρὸς Μαυρογένης, ὁ ἱατρὸς Ζωγράφος, ὁ Καλλιάρχης, ὁ Βασιάρχης, ὁ Ἀλέξανδρος Καραθεοδωρῆς. Περὶ τὴν ποίησιν δ' ἠσχολεῖτο μόνος ὁ Τανταλίδης, μικρὰ μὲν, ἀλλὰ πάντοτε χάριτος πλήρη ποιημάτια γράφων, καὶ τούτων τὰ πλεῖστα ἀναφερόμενα εἰς τὴν φιλότιμον αὐτῷ οἰκογένειαν Βαλτατζῆ

.

(1870)... Τῇ δὲ τρίτῃ τοῦ Ἰανουαρίου παρακληθεὶς ὑπὸ τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, ὤμιλησα τὸ ἑσπέρας ἐν τῇ αἰθούσῃ αὐτοῦ, ἐνώπιον πλήθοντος ἀκροατηρίου, ὑπὲρ τὴν μίαν ὥραν αὐτοσχεδίως περὶ τῆς Ἑλληνικῆς προσοδίας. Καὶ εἰς ἐμὲ μὲν αὐτὸν ἡ ἀγόρευσις ἀφῆκε δυσάρεστον ἀποτυχίας ἐντύπωσιν εὐτυχῶς ὅμως οὐχ οὕτω καὶ εἰς τὸ ἀκροατήριον, καὶ ἐν ἄλλοις ὁ κ. Ζαρίφης, ὅτε ἐξηρχόμεθα, μοὶ ἐξέφρασε τὴν χαρὰν του, διότι κατὰ πρῶτον συνέλαβεν ἀκριβῆ ἰδέαν περὶ τοῦ ἀντικειμένου, οὕτω καθαρῶς καὶ εὐλήπτως ἐκτεθέντος...

Τῇ δὲ 26ῃ Ἀπριλίου εἰς τὴν ἐν Φαναρίῳ Λέσχην «Μνημοσύνην» ἠγόρευσα, κατὰ πρόσκλησιν τοῦ μέλους αὐτῆς κ. Βουτυρά, ἐπὶ δύο ὥρας περὶ τοῦ θέματος τῆς ἀρχαίας μουσικῆς.